

INTRODUCCIÓ

Com abordem el postconflicte?

Eugènia Riera

Institut Català Internacional per la Pau

La fi de la violència no significa l'assoliment de la pau. Després dels conflictes armats, les societats s'endinsen en períodes en què la reconstrucció de les relacions socials és clau per assentar una bona convivència i superar les fractures del passat. Les parts enfrontades tenen el repte de reconciliar-se i reaprendre a conviure amb respecte i tolerància. S'obren, així, processos llargs i globals, en el sentit que impliquen una multiplicitat de factors: la reconciliació imposa mirar el passat, afrontar-lo i intentar reescriure'n una memòria compartida per tots; però també imposa la necessitat d'establir relacions positives amb l'altre, deixar enrere por i desconfiances, compartir visions de futur comunes, per construir una societat justa i equitativa.

Aquest nou monogràfic del *Per la Pau* s'endinsa als processos de reconciliació des d'un marc teòric, que ens proporciona amb lucidesa el professor de la Universitat de l'Ulster Brandon Hamber, i des de l'anàlisi de casos concrets, com són Sud-àfrica, Bòsnia, Sri Lanka o Colòmbia.

En el cas de Sud-àfrica, en una societat encara avui dividida i amb forts nivells de desigualtat, ens fixem en com els sud-africans conceben el procés de reconciliació que han viscut i en els resultats de la Comissió de la Veritat. Ho fem a partir de les dades del baròmetre de la reconciliació sud-africana, amb un article de Jan Hofmeyr i Elnari Potgieter, investigadors de l'Institute for Justice and Reconciliation del país africà.

“ Ens centrem en els processos de reconciliació des d'un marc teòric i amb l'anàlisi dels casos de Sud-àfrica, Sri Lanka, Bòsnia o Colòmbia ”

El cas de Sri Lanka, on el conflicte violent va durar més de trenta anys, l'analizem de la mà d'Asanda Abeyagoonasekera de l'Institute of National Security Studies de Sri Lanka. L'article en qüestió ens exposa la voluntat del govern actual per reforçar les estratègies de cohesió social però també les limitacions en el camí cap a la reconciliació: la manca d'una visió global i l'aïllament del país per afrontar aquest repte.

També ens hem volgut fixar en el cas emblemàtic de Bòsnia i Hercegovina, on 26 anys després de la signatura dels Acords de Dayton, encara avui la reconciliació sembla impossible, segons exposa en el seu article el president de Youth for Peace, Daniel Eror.

I per acabar, hem volgut incloure dues mirades cap a l'Amèrica Llatina. Primer, en un article centrat en els pobles indígenes, que en països com Guatemala o Colòmbia, han estat víctimes de greus violacions de drets humans. En quina mesura la justícia transicional s'adapta a les cosmovisions, normes i pràctiques pròpies dels col·lectius indígenes? Una advocada colombiana, Belkis Izquierdo, i una investigadora belga, Lieselotte Viaene, ens apropen a les visions de reparació, justícia i reconciliació que tenen els pobles indígenes i ens plantegen dubtes suggeridors sobre una forma de justícia excessivament occidentalitzada.

“ L'anàlisi de les societats en postconflicte conforma una de les línies de treball prioritàries de l'ICIP ”

I en segon lloc, l'espai de l'Entrevista també ens acosta al conflicte colombià, concretament a l'experiència exitosa de convivència i reconciliació del petit municipi de San Carlos, al departament d'Antiòquia. Parlem amb Pastora Mira, víctima del conflicte i coordinadora del Centro de Acercamiento, Reconciliación y Reparación, des d'on s'ha promogut la convivència entre víctimes i victimaris.

Aquest monogràfic s'ha realitzat en paral·lel al seminari internacional "Experiències de reconciliació", que l'ICIP va organitzar el passat mes de maig en col·laboració amb la fundació Konrad Adenauer Stiftung, i forma part del nou programa d'actuació "Construcció de pau i articulació de la convivència després de la violència", amb el qual des de l'ICIP volem potenciar el treball en contextos de postconflicte.

Fotografia : Graffiti al mur de l'Apartheid, Betlem

© Generalitat de Catalunya